

## Pravda

Pascal se (podle citace J.Sokola) nejméně na dvou místech vyslovil o pravdě poněkud „postmoderním“ způsobem. A) „Dva důvody stojí proti sobě. Právě tím je třeba začít – jinak nic nepochopíme a všechno pro nás bude heretické. Dokonce i v cíli každé pravdy je třeba dodat, že si pamatujeme i tu opačnou.“ (567) B) „Všichni chybují o to nebezpečněji, že každý sleduje nějakou pravdu. Ne že by se nechávali vést něčím falešným, ale že nedokáží sledovat jinou pravdu.“ (863). (ověřit! nemám Pensées při ruce!) – Necháme-li stranou otázku důvodů a zdůvodňování (s ní je totiž spojeno několik předsudků, zejména týkajících se logiky) a zůstaneme-li u otázky „pravdy“, pak je třeba zdůraznit na prvním místě nezbytnost základního rozlišování mezi pravdou a jejím myšlenkovým „uchopením“ resp. slovním vyjádřením či vystižením. Pravda „vcelku“, tj. celá pravda, což nemůže být leč pravda celková, pravdě, která staví co pravého světla vše, jednak veškerenstvo, jednak také mne, a to i s jednotlivými mými pokusy o její konkrétní a situační postižení. Nelze tedy legitimně mluvit o tom, že „každý sleduje nějakou pravdu“, nýbrž nanejvýš, že každý „nějak“ sleduje pravdu (a to ještě nemusí být nutně pravda, protože ne každý sleduje pravdu). Proto nelze sledovat „jinou pravdu“ než jedinou, totiž „pravou pravdu“; sleduje-li někdo „jinou“, pak to není pravda. Ale z toho ještě nevyplývá, že tu je nějaká etablovaná instance, která by mohla a směla rozhodovat o tom, která pravda je ta „pravá“, resp. co je hic et nunc tou pravdou – s výjimkou pravdy samotné, kterou ovšem nikdo nemá v ruce ani ve své moci. To závažné, co měl Pascal na mysli, je nutno vyjádřit jinak, opatrněji a zvláště přesněji. Když se pokoušíme sledovat pravdu, musíme vědět, že ji předem nemáme, tj. že nevíme dopředu, za čím jdeme, v tom smyslu, že by naše cesta byla zbytečná. Tzv. „naše pravda“ je vždycky jenom naším pokusem jít za pravdou – a jenom pravda sama se k tomuto našemu poukusu může přiznat anebo se od něho odvrátit.

(Písek, 960809-4.)